

POSTANOWIENIE

Dnia 15 kwietnia 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Zawistowski (przewodniczący)

SSN Bogumiła Ustjanicz (sprawozdawca)

SSN Kazimierz Zawada

w sprawie z powództwa Skarbu Państwa – Ministra Skarbu Państwa
przeciwko B. W.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 15 kwietnia 2010 r.,

zażalenia strony powodowej

na postanowienie o kosztach zawarte w wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 20 października 2009 r., sygn. akt I ACa (...),

**uchyla zaskarżone postanowienia zawarte w punkcie I, podpunkcie 3 i punkcie III
wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 20 października 2009 r. co do rozstrzygnięcia o
kosztach procesu i przekazuje sprawę w tym zakresie Sądowi Apelacyjnemu do
ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania
zażaleniowego.**

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 20 października 2009 r. Sąd Apelacyjny zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 30 kwietnia 2009 r. przez zasądzenie od B. W. na rzecz Skarbu Państwa Ministra Skarbu Państwa 937 751,41 zł z ustawowymi odsetkami od kwoty 928 136,41 zł od 15 marca 2007 r., oddalił powództwo i apelację powoda w pozostałej

części. Zaskarżonymi postanowieniami zawartymi w punkcie I podpunkcie 3 i punkcie III tego wyroku nie obciążył pozwanego obowiązkiem zwrotu powodowi kosztów procesu za pierwszą i drugą instancję. W uzasadnieniu wskazał, że orzeczenie o kosztach procesu oparte zostało na podstawie art. 102 i art. 108 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c.

Powód w zażaleniu zarzucił naruszenie art. 102 k.p.c. przez niewłaściwe zastosowanie, art. 98 § 1 i 4 w związku z § 6 pkt 7 i § 13 pkt 1 ppkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu przez radcę prawnego (Dz. U. Nr 163, poz.1349 ze zm.) oraz art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 i art. 361 k.p.c. przez ich niezastosowanie w odniesieniu do orzeczenia o kosztach procesu. Domagał się zmiany wyroku w części obejmującej te postanowienia przez zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych albo uchylenia go i przekazania sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania, a także zasądzenia, w obu przypadkach, kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzut naruszenia art. 102 k.p.c. przez niewłaściwe zastosowanie należało uznać za trafny. Uregulowaniem tym wprowadzona została, w odniesieniu do orzekania o kosztach procesu, zasada zezwalająca na odstępstwo od stosowania zasady odpowiedzialności za wynik sprawy (art. 98 § 1 k.p.c.), jeśli przemawiają za tym względy słuszności, określone jako wypadki szczególnie uzasadnione. Z przepisu tego wynika, że stosowanie tej zasady stanowi wyjątek od zasady ogólnej, a zatem nie podlega wykładni rozszerzającej. Przyjęcie jej jako podstawy rozstrzygnięcia o kosztach procesu wymaga wskazania konkretnych okoliczności, których zaistnienie w sprawie ocenione zostało jako wypadek szczególny. Wyklucza zatem możliwość przyjmowania uogólnień lub generalizowania, jako słuszności oderwanej od stanu rzeczy, jaki miał miejsce w rozpoznawanej sprawie. Ocena zaistnienia okoliczności, które mogłyby wskazywać na wypadek szczególnie uzasadniony pozostawiona została sądowi. Łączy się to z obowiązkiem powołania ich i wyjaśnienia przyczyn odstępstwa od zasady ogólnej, który wyłącza dowolność, uniemożliwiającą kontrolę prawidłowości orzeczenia.

Na podzielenie zasługiwał zarzut naruszenia art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c., ponieważ uzasadnienie Sądu Apelacyjnego nie zawiera ani ustaleń dotyczących okoliczności wskazujących na przyjęcie zasady słuszności ani wyjaśnienia przyczyn

zastosowania wyjątku od zasady odpowiedzialności za wynik sprawy. Przewidziane art. 328 § 2 k.p.c. wymogi uzasadnienia odnoszą się do wszystkich rozstrzygnięć, które zostały zawarte w wyroku, niezależnie od tego czy dotyczą orzeczenia o istocie sprawy, czy też kwestii o charakterze procesowym. Wobec tego zbędne było powoływanie także art. 361 k.p.c. Opisane braki uzasadnienia są istotne, ponieważ czynią niemożliwą kontrolę prawidłowości orzeczenia, w odniesieniu do zarzuconego zastosowania art. 102 k.p.c., jak i niezastosowania art. 98 § 1 i 4 k.p.c. oraz przepisów powołanego rozporządzenia.

Z powyższych względów zaskarżone postanowienia należało, w oparciu o art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁵ §1 k.p.c., uchylić i sprawę w tym zakresie przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu z uwzględnieniem kosztów postępowania zażaleniowego (art. 394¹ § 3 w związku z art. 398²¹ i art. 391 § 1 oraz art. 108 § 2 k.p.c.).